

SAMSUN İLİ SAĞLIK EYLEM PLANI

2018 - 2023

SAMSUN İLİ SAĞLIK EYLEM PLANI (2018-2023)

Sorumlu ve İlgili Kurum/Kuruluşlar

- İl Sağlık Müdürlüğü
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Hazırlayan
Prof. Dr. Murat TERZİ

Küresel ekonomide değişim ve dönüşümlerin yaşandığı çağımızda, ülkemizde yapılan yatırımların 2023 vizyonu doğrultusunda planlanmasının son derece önemli olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bu vizyonu gerçekleştirmek için kamu sektörü, özel sektör, üniversite ve sivil toplum kuruluşlarıyla toplumun bütün taraflarının ortak akıl bilinciyle hareket etmesi son derece değerlidir.

Bu kapsamda, Samsun ilinin Türkiye ekonomisinin gelişim ve toplumsal dönüşüm sürecine uyum gösterebilmesi amacıyla, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı (OKA) koordinasyonunda başlatılan 2018-2023 Samsun İli Sektörel Eylem Planları çalışması tamamlanmıştır. Çalışma kapsamında, başkanlığında toplanan yönetim heyetince belirlenen 11 adet sektörel konu başlığında Ondokuz Mayıs Üniversitesi (OMÜ) tarafından görevlendirilen akademik personel moderatörlüğünde ve raportörlüğünde sektörlerin ilgili kurumlarından ve bütün paydaşlarından destek alınarak katılımcı bir anlayışla raporlar hazırlanmıştır. Çalışmalarda ilgili sektördeki uluslararası eğilimler dikkate alınarak ülkemizin ulusal ölçekli planlarına, akademik çalışmalarına değin geniş yelpazeli bir bilgi dağarcığından istifade edilerek Samsun için yapılması gerekenler ortaya konulmuştur. Böylece her sektörel eylem planında yıllara sair, hangi kurumların beraber çalışarak hangi faaliyetleri gerçekleştireceği konusunda detaylı bir yol haritası belirlenmiştir. İlgili kurumlarımız, bu eylem planları içerisinde ilimizin sektörel bazda gereksinimlerine göre, Samsun'da farklılık yaratacak 5 yıllık proje ve faaliyetlerini tasarlama imkânı bulacaktır.

Sektörel eylem planlarının ilimizin ekonomik ve sosyal kalkınması için yol gösterici olmasını temenni ederken, bu çalışmaların hazırlanmasında emeği geçen Ondokuz Mayıs Üniversitesi, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve OKA yetkililerine teşekkür ederim. Sektörel eylem planlarının ilimize hayırlı olmasını dilerim.

OSMAN KAYMAK
Samsun Valisi

İÇİNDEKİLER

Giriş ve Yönetici Özeti	6
Giriş.....	7
Veri ve Yöntem.....	7
Programın Amacı ve Kapsamı	9
Ana Eylem Planları	9
Sorumlu ve İlgili Kurum/Kuruluşlar	10
Mevcut Durum ve Öneriler	11
EYLEM PLANLARI.....	19

Giriş ve Yönetici Özeti

1.Raporun Amacı ve Kapsamı

Samsun İl Sağlık Eylem Planı'nı ile ulaşılmak istenen hedef başta 2023 vizyonu hedeflerine ulaşabilmek açısından önem taşıyan temel sağlık sorun alanlarına yönelik olarak Samsun ili için bir yol haritası sunmaktadır. Bu eylem planında, Samsun ilinin Türkiye'nin sağlık alanındaki gelişim sürecine uyum göstermesi için yapılabilecek çalışmalar planlanmıştır.

2.Yöntem ve Temel Bulgular

Toplumu oluşturan her bireyin sağlık hizmetlerine eşit şekilde ve ihtiyaç duyduğu her zaman yeteri kadar erişebilmesi bireylerin refahlarına büyük katkı sağlamaktadır. Samsun ilinde sağlıkla ilgili yaşanan sorunlar Türkiye ile paralellik göstermektedir. Ülke genelinde olduğu gibi bölgede de sağlık hizmetlerinin büyük bir kısmı merkezi yönetim tarafından sağlanmaktadır. Sağlık eylem planı hazırlık kapsamında 5 ana eylem planı başlığı altında toplam 45 alt eylem planı yer almaktadır.

Ana eylem planı olarak; Birey ve topluma erişilebilir, uygun, yenilikçi, etkili ve etkin sağlık hizmetleri sunmak, Sağlığa yönelik risklerden birey ve toplumu korumak ve sağlıklı hayat tarzını teşvik etmek, Sağlık alanında sunulan kurumlar arası ve çok disiplinli etkinlik sayısının artırılması, Samsun'un sunulan sağlık hizmetleri alanında ulusal ve uluslararası konumunun güçlendirilmesi, Samsun'un sağlık alanında mevcut durumuna ve geliştirilebilir alanlarına yönelik akademik çalışmaların yapılması ve artırılması şeklinde 5 ana başlık belirlenmiştir.

Ana paydaş olarak il Sağlık Müdürlüğü başta olmak üzere toplam 20 paydaş ile çalışılmıştır. Paydaşlarla 17 toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantıların 5'inde Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve İl Sağlık Müdürlüğü toplantı salonları kullanılmış, 12'sinde İl Sağlık Müdürlüğü ile birlikte paydaşlara birebir ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Toplantılarda ve birebir görüşmelerde toplam 85 kişinin görüşü alınmıştır. Eylem planlarında yer alan faaliyetler birden fazla kurumun sorumluluk alanına giren ve kurumlar arası etkin koordinasyon gerektirecek şekilde tasarlanmıştır. Bu kapsamda, 2018-2023 döneminde bütün eylem planlarıyla Samsun ilinde hayata geçirilmesi öngörülmektedir. Eylem planlarındaki eylemler, eylemden sorumlu kuruluşlar tarafından eylemle ilgili kuruluşlarla koordinasyon halinde uygulamaya geçirilebilecektir. Sağlık eylem planı hazırlığı sürecinde yapılan görüşmelerde, Sağlık Bakanlığı 2013-2017 Stratejik Planı içinde yer alan ve aşağıda belirtilen sağlık alanındaki güçlü-zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler analizinden yola çıkılarak ve Samsun'un öncelikleri dikkate alınarak konular değerlendirilmiştir. Görüşmelerde insan merkezli yaklaşımla birey ve toplum sağlığını en üst düzeyde korumak, sağlık sorunlarına zamanında, uygun ve etkili çözümleri sunmak ana ilkesi ile uyumlu öneriler ön plana çıkartılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultudaki öneriler Samsun 2023 sağlık eylem planına aktarılmıştır.

1.Giriş

2017 yılında Samsun Valisi ve OKA Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Osman Kaymak'ın talimatları doğrultusunda hazırlıklarına başlanan, 2018 yılında tamamlanan; Samsun İl Sağlık Eylem Planı'nı ile ulaşılmak istenen hedef başta 2023 vizyonu hedeflerine ulaşabilmek açısından önem taşıyan temel sağlık sorun alanlarına yönelik olarak Samsun ili için bir yol haritası sunmaktadır. Bu eylem planında, Samsun ilinin Türkiye'nin sağlık alanındaki gelişimsürecine uyum göstermesi için yapılabilecek çalışmalar planlanmıştır.

Bu çerçevede, Sağlık Bakanlığı 2013-2017 stratejik planı, Sağlık Bakanlığı 2016 Sağlık İstatistikleri Yıllığı, Samsun İl Sağlık Müdürlüğü 2016 Sağlık İstatistikleri, Medikal Sanayi ve İnovasyon Kümesi Derneği (Mediküm) 2011 Fizibilite Çalışması, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı 2015 Samsun İli Sosyal Analizi Raporu, Samsun Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı, Samsun Sempozyumu Kitabı (13-16 Ekim 2011), Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) Eylem Planı (2014-2018)Samsun ilinin öncelikleri dikkate alınarak değerlendirilmiş ve aşağıda listesi sunulan eylem planı oluşturulmuştur.

2.Verii ve Yöntem

Toplumu oluşturan her bireyin sağlık hizmetlerine eşit şekilde ve ihtiyaç duyduğu her zaman yeteri kadar erişebilmesi bireylerin refahlarına büyük katkı sağlamaktadır. Samsun ilinde sağlıkla ilgili yaşanan sorunlar Türkiye ile paralellik göstermektedir. Ülke genelinde olduğu gibi bölgede de sağlık hizmetlerinin büyük bir kısmı merkezi yönetim tarafından sağlanmaktadır. Sağlık eylem planı hazırlık kapsamında 5 ana eylem planı başlığı altında toplam 45 alt eylem planı yer almaktadır. Ana paydaş olarak il Sağlık Müdürlüğü başta olmak üzere toplam 20 paydaş ile çalışılmıştır. Paydaşlarla 17 toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantıların 5'inde Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve İl Sağlık Müdürlüğü toplantı salonları kullanılmış, 12'sinde İl Sağlık Müdürlüğü ile birlikte paydaşlara birebir ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Toplantılarda ve birebir görüşmelerde toplam 85 kişinin görüşü alınmıştır. Eylem planlarında yer alan faaliyetler birden fazla kurumun sorumluluk alanına giren ve kurumlar arası etkin koordinasyon gerektirecek şekilde tasarlanmıştır. Bu kapsamda, 2018-2023 döneminde bütün eylem planlarıyla Samsun ilinde hayata geçirilmesi öngörülmektedir. Eylem planlarındaki eylemler, eylemden sorumlu kuruluşlar tarafından eylemle ilgili kuruluşlarla koordinasyon halinde uygulamaya geçirilebilecektir. Sağlık eylem planı hazırlığı sürecinde yapılan görüşmelerde, Sağlık Bakanlığı 2013-2017 Stratejik Planı içinde yer alan ve aşağıda belirtilen sağlık alanındaki güçlü-zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler analizinden yola çıkılarak ve Samsun'un öncelikleri dikkate alınarak konular değerlendirilmiştir.

Görüşmelerde insan merkezli yaklaşımla birey ve toplum sağlığını en üst düzeyde korumak, sağlık sorunlarına zamanında, uygun ve etkili çözümleri sunmak ana ilkesi ile uyumlu öneriler ön plana çıkartılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultudaki öneriler Samsun 2023 sağlık eylem planına aktarılmıştır.

3.Güçlü Yönler

- Köklü bir kurum kültürünün ve kurumsallaşmış bir yapının olması
- Karar alma ve icra yetkisine sahip olması
- Kamuoyundaki olumlu imaj, idareye güven ve desteğin var olması
- Sosyal güvenlik reformunun yapılmış olması
- Sağlıkta Dönüşüm Programının başarılı bir sağlık politikası olarak devam etmesi
- Çalışanlarının nitelikli, eğitim düzeyi yüksek, uzman, etik değerleri benimsemiş, tecrübeli, yeniliğe açık, özverili ve ekip ruhuna sahip olması
- Çalışanlarına yönelik performansa dayalı ek ödeme uygulanması
- Çağdaş yönetim tekniklerine ve teknoloji kullanımına açık olunması
- Bütün kamu/özel kurum/kuruluşlar ile ulusal ve uluslararası kuruluşlar ile işbirliği yapabilme imkânının olması
- Ülke dışı sağlık hizmetlerinin başarılı yürütülmesi
- Genel bütçe kaynakları yanında doğrudan sağlık hizmetlerinde kullanılan döner sermaye kaynaklarının bulunması
- Gayri Safi Yurt İçi Hâsıladaki (GSYİH) sağlık harcamalarının payının artması

4.Zayıf Yönler

- Sağlık personeli sayısının sağlık hizmet talebini ve kurumsal ihtiyacı karşılayamaması
- Güncel olmayan, uyumsuz, karmaşık ve yetersizliği giderilememiş mevzuatın varlığı
- Yeniliklere ve değişime karşı zaman zaman direnç gösterilmesi
- Bürokrasi ve kırtasiyeciliğin giderek azaltılmasına rağmen iş ve işlemlerde istenen hıza ulaşılamaması
- Nüfus hareketleri ve kentleşmede yaşanan hızlı değişimler

5.Fırsatlar

- Ülkemizdeki istikrar ortamı
- Ülkemizin genç bir nüfusa sahip olması
- Artan milli gelir ile sağlık hizmetlerine ayrılacak kaynakların artması
- Çağdaş normlara uygun olarak Bakanlığın yeniden yapılanması
- Kamu Hastane Birliklerine geçilmesi
- Sağlığın teşviki ve geliştirilmesi hizmetlerin yaygınlaşması
- Sağlık alanındaki istihdam kalitesinin artması

Teknolojideki gelişme sayesinde sağlık kurumlarında bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımının yaygınlaşması

Bilgi toplumuna dönüşümün hız kazanması ve Ar-Ge çalışmalarına verilen önemin artması

Stratejik yönetim kavramına ilginin artması

DSÖ Avrupa Politika çerçevesi Sağlık 2020 ile uyumlu politikaların yapılması

Uluslararası kurum ve kuruluşlarla sıkı ilişkilerin olması

Off-Set uygulamalarının önünün açılması

Serbest sağlık bölgelerinin kurulmasına imkân verilmesi

Sağlık turizminin gelişmesi

6.Tehditler

Toplumda obezite oranının artması

Toplam doğurganlık hızının düşmesi ve nüfusun yaşlanma eğilimine girmesi

Bölgesel savaşlar ve siyasi istikrarsızlıklar

Küresel ve/veya bölgesel ekonomik krizler

Komşu ve yakın çevre ülkelerden kaynaklanabilecek sağlığa yönelik tehditler

Nüfus hareketliliğinin artması ile salgın hastalıkların hızlı yayılabilmesi

Mevcut olan hastalıklardaki beklenmeyen değişimler ile yeni tanımlanan veya öngörülemeyen hastalıkların ortaya çıkması

Doğal afetler, çevresel tehditler

7.Programın Amacı ve Kapsamı

Sağlık, sürdürülebilir kalkınmanın insan hayatının hiç şüphesiz temel taşlarından birisidir. Tek başına sağlık hizmetlerine erişilebilirliği artırmak yeterli değildir. Bunun yanında, belki bundan da önemli olan sağlık alanında sunulan hizmetlerin kalitesinin artırılmasıdır. Sağlık alanında sunulan hizmet sayısı ve kalitesinin artırılması sosyal gelişmenin ve sağlıklı bir toplum olunması açısından oldukça önemlidir. Hazırlanan bu sağlık eylem planının amacı 2023 vizyonu hedeflerine ulaşmak için belirlenen sağlık sorun alanlarına yönelik olarak Samsun ili için bir yol haritası sunmaktadır. Bu çalışmada, Samsun ilinin Türkiye'nin sağlık alanındaki gelişim sürecine uyum göstermesi için yapılması gereken çalışmalar planlanmıştır. Önerilen eylem planları aşağıda belirtilen 5 ana eylem planı başlığı altında toplanmıştır.

8.Ana Eylem Planları

- Birey ve topluma erişilebilir, uygun, yenilikçi, etkili ve etkin sağlık hizmetleri sunmak
- Sağlığa yönelik risklerden birey ve toplumu korumakve sağlıklı hayat tarzını teşvik etmek
- Sağlık alanında sunulan kurumlar arası ve çok disiplinli etkinlik sayısının artırılması

- Samsun'un sunulan sağlık hizmetleri alanında ulusal ve uluslararası konumunun güçlendirilmesi
- Samsun'un sağlık alanında mevcut durumuna ve geliştirilebilir alanlarına yönelik akademik çalışmaların yapılması ve artırılması

9.Sorumlu ve İlgili Kurum/Kuruluşlar

- İl Sağlık Müdürlüğü
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Sağlık eylem planı kapsamında görüşülen kurum ve kişiler (Paydaşlar)

-Sosyal Güvenlik Kurumu

-Kurum ve Özel Hastane Başhekimleri

-Türk Tabipler Birliği

- Diş Hekimleri Birliği

-Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

-Milli Eğitim Müdürlüğü

-Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü

-Gençlik Hizmetleri Spor İl Müdürlüğü

-Ondokuz Mayıs Üniversite Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Meslek Yüksekokulu, Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi

-Eczacılar Odası

-Samsun Büyükşehir Belediyesi

-İlçe Belediyeler

-Sağlık ürünleri pazarlama, medikal firmaları

-Medikal Sanayi ve İnovasyon Kümesi Derneği (Mediküm)

-Hemşireler Derneği

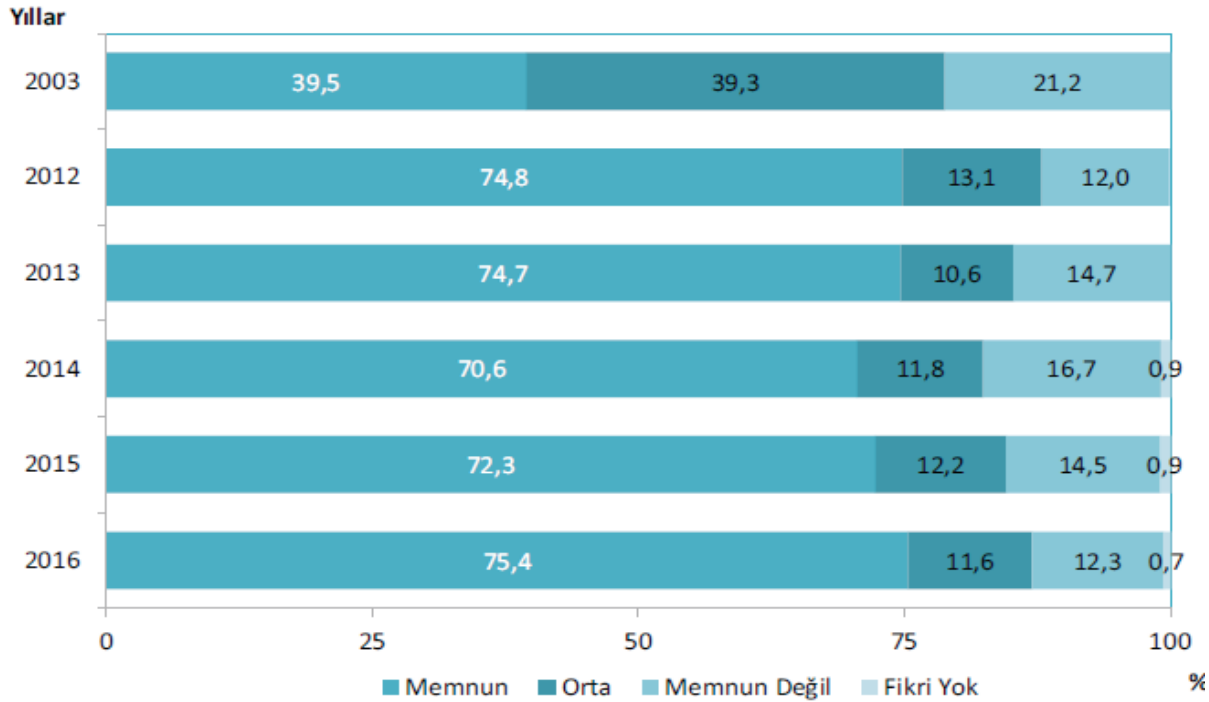
-Aile Hekimleri Derneği

-Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü

-Cezaevi Müdürlüğü

10.Mevcut Durum ve Öneriler

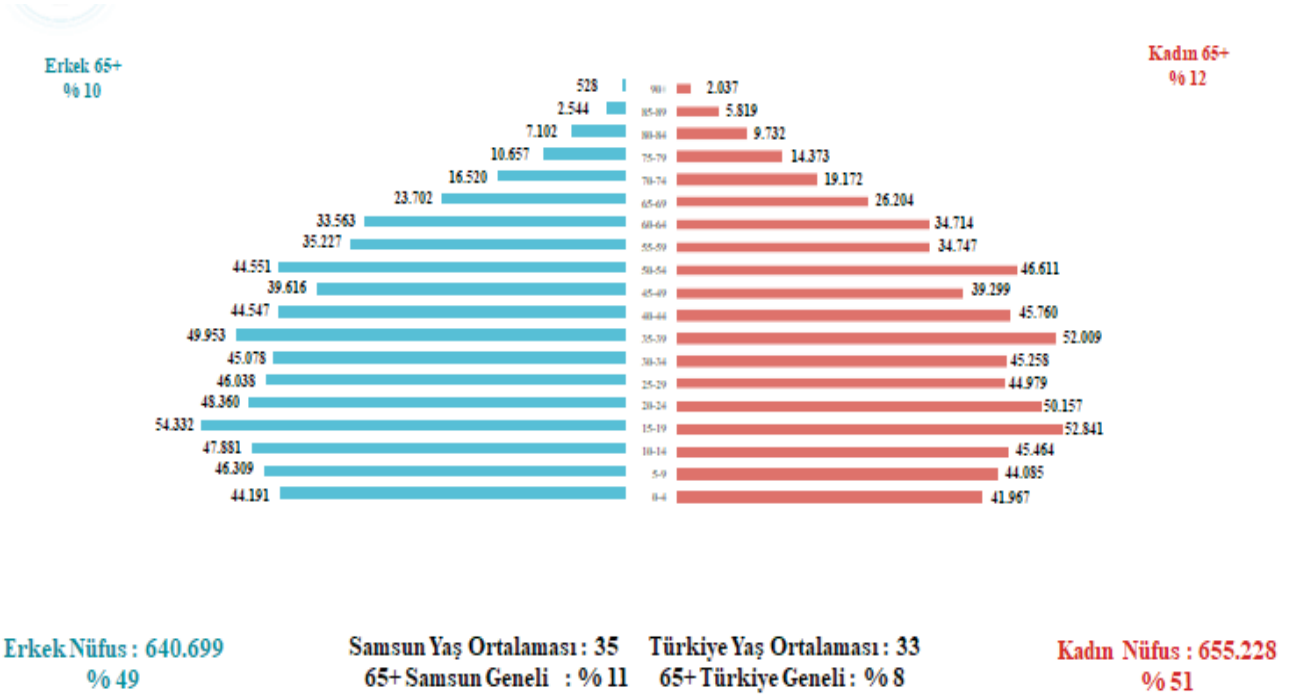
Dünya Sağlık Örgütü'ne göre bir ülkenin sağlık sistemi herkese gerekli olan sağlık hizmetinin yüksek kalitede verilmesini sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır. Bu hizmet etkili, karşılanabilir maliyette ve toplumca kabul gören tarzda olmalıdır. Her ülkenin bu faktörleri göz önünde tutarak kendi özgün sağlık sistemini geliştirmesi önerilmektedir. Sunulan sağlık hizmetleri tüm Türkiye'de ve Samsun ilinde her geçen yıl artmakta ve daha etkin sağlık hizmetleri sunulabilmektedir. Sunulan sağlık hizmetlerinden memnuniyet de sunulan sağlık hizmetleri ile paralel bir şekilde artış göstermektedir (Resim 1). Tüm bu gelişmelerle birlikte sunulan sağlık hizmetinin sürekliliği ve modernizasyonu, hasta memnuniyetinin artırılması ve sağlık alanındaki gelişmelere uygun ilerleme gösterilmesi açısından sağlık eylem planına ihtiyaç duyulabilmektedir.

Resim 1. Yıllara Göre Sağlık Hizmetlerinde Genel Memnuniyet Oranı (%) (TÜİK 2016)

Türkiye'de yaş ortalaması 33 iken Samsun'da 35'dir. Nüfusun %51 kadarı kadın cinsiyete sahiptir. Türkiye genelinde 65 yaş üstü nüfus %8 iken Samsun'da %11'dir (Resim 2). İl ve Türkiye istatistikleri incelendiğinde yıllar içerisinde hem kadın hem erkekler için doğuştan yaşam beklentisinin önemli ölçüde arttığı görülmektedir. Samsun 76,8 yaş yaşam beklentisi ile 76,3 olan Türkiye ortalamasının az da olsa üzerindedir. Doğuştan beklenen yaşam süresinin yüksekliği sağlık durumu ve yaşam kalitesinin yüksekliğini işaret etmektedir. Gelişmiş ülkelerde bu süre 80'in üzerine çıkarken gelişmekte olan ülkelerde 50'ye kadar inmektedir. Hem doğurganlıkta azalma hem de 65 yaş üzeri nüfusun artması toplumda yaş ortalamasının gelecek yıllar içerisinde de artacağını göstermektedir. Bu durum geriatri, anne ve çocuk sağlığı açısından eylem planı gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anne doğurganlık oranını artırmaya yönelik teşvik edici eylemler, geriatri poliklinikleri, çocuk sağlığına yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ve palyatif tedavi merkezlerinin artırılması gibi öneriler sağlık eylem planı içerisinde yer almaktadır.

Resim 2. Nüfus Piramidi (TÜK-2016)

Karadeniz Bölge genelinde nitelikli sağlık hizmetleri Samsun ve Trabzon illerinde gelişme göstermektedir. Bu durum bu illerde yer alan üniversite hastanelerinin kapasiteleri ile doğru orantılıdır. Bu doğrultuda Ondokuz Mayıs Üniversitesi bünyesinde yer alan Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Fizyoterapi Yüksek Okulu, Karadeniz ileri teknoloji araştırma merkezi, Psikoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi gibi birimler ile diğer sağlık kurum ve çalışanları arasındaki işbirliğinin artırılması sağlık eylem planı içerisinde yer almaktadır. Samsun, tarımı, imalat sanayisi, turizm potansiyeli ve limanı ile Karadeniz Bölgesinin çekim merkezi konumundadır. Bölge, sağlık altyapısı ile de çevre illerinin sağlık talebini karşılayarak, sağlık turizmi açısından önemli bir merkez konumuna yükselmektedir. Samsun'a gelen son dönemlerdeki yabancı hasta sayısındaki artış ilerleyen zaman diliminde Samsun'un önemli bir sağlık turizmi merkezi olacağını göstermektedir. Bu kapsamda sağlık eylem planı çerçevesinde sağlık turizmi alanında farklı eylem planlarına yer verilmiştir. Bu kapsamda bölge hastanelerinin altyapılarının geliştirilerek nitelikli yatak sayısının artırılması, bölge genelinde koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması, bölgenin sağlık alanında fiziki ve beşeri altyapısının geliştirilmesi ve bölgenin sağlık turizminde önemli bir merkez haline getirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Genel olarak yaşlanmış nüfusun sabit ölüm oranı ve düşük doğurganlık oranı nüfusun kendi kendini yenileyememesine neden olmaktadır. Nüfusun kendini yenileyebilmesi için, doğurgan çağdaki her kadının ortalama 2,1 çocuk doğurması gerekmektedir. Türkiye’de doğurganlık hızı 2,1 olup Samsun için bu oran 1,8’dir. Samsun’da kaba doğum hızı Türkiye ortalamasının altında, kaba ölüm hızı ise Türkiye ortalamasının üzerindedir. Samsun ili anne ve bebek ölüm hızları Türkiye ortalamasının altında yer almaktadır (Tablo 1). Aşılama programı kapsamında 13 hastalığa karşı, 14 çeşit aşı uygulanmaktadır. Bu aşuların tümünü ücretsiz uygulanmakta olup gelişmiş ülke standart ve kalitesindedir. Aşı reddinin azaltılması konusunda bilgilendirici programlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Tablo 1. Samsun’da Anne ve Bebek Ölüm Hızı’nın Türkiye Ortalaması ile Karşılaştırması (İl Sağlık Müdürlüğü 2016 İstatistikleri)

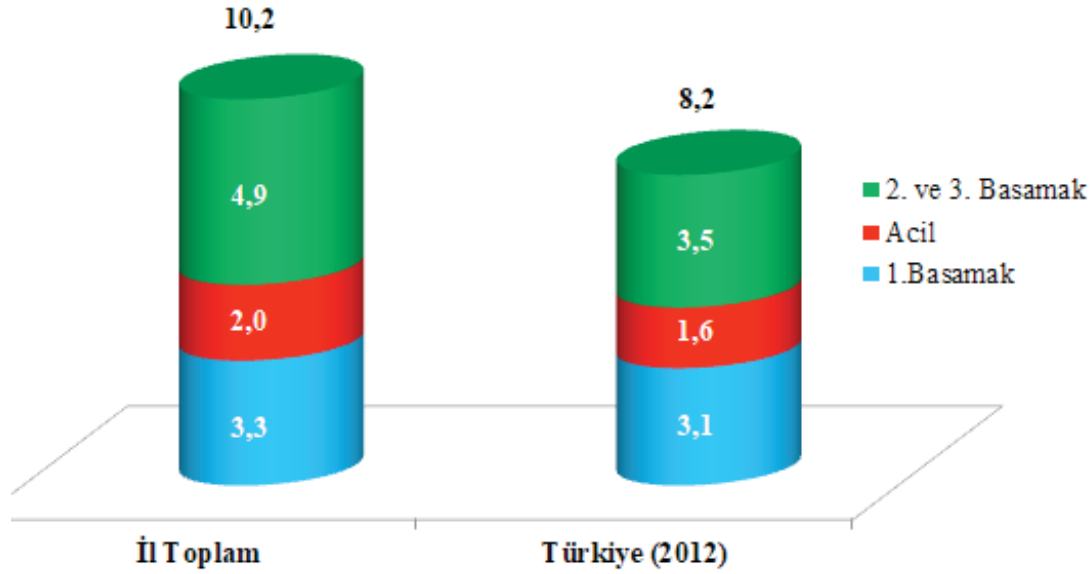
	2010	2012	2013	2014	2015	2016	5 Yıllık Ortalama
Ölen Anne Sayısı	2	2	0	1	2	6	2,2
Anne Ölüm Oranı (Yüz binde)	10,9	11,1	0	5,7	11,7	35,5	12,6
Türkiye Anne Ölüm Oranı (Yüz binde)	16,4	15,4	15,9	15,2	14,7	-	-
	2010	2012	2013	2014	2015	2016	5 Yıllık Ortalama
Ölen Bebek Sayısı	159	122	110	111	97	88	105,6
Bebek Ölüm Hızı (Binde)	8,7	7,0	6,4	6,4	5,7	5,2	6,0
Türkiye Bebek Ölüm Hızı (Binde)	10,1	7,4	7,8	7,6	7,6	7,3	-

Samsun’da sağlık kurum ve kuruluşu olarak 1 üniversite hastanesi, 1 diş hekimliği fakültesi hastanesi, 8 özel hastane, 1 eğitim araştırma hastanesi, 10 devlet hastanesi, 4 dal hastanesi, 386 aile hekimliği birliği, 134 aile sağlığı merkezi, 37 acil sağlık hizmetleri istasyonu, 17 toplum sağlığı merkezi yer almaktadır (Tablo 2). Çocuk diş hastanesi, Sporcu sağlık merkezi, yara bakım merkezi, hiperbarik oksijen tedavisi merkezi gibi ünitelere ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca çocuk psikiyatrisi ve geriatri poliklinik hizmetinin artırılması ileri yıllarda birer ihtiyaç olarak görülmektedir. Ayrıca bölgemizde diğer illere de hizmet verebilecek kanser araştırma ve tedavi merkezi toplumdaki onkoloji hastalarının erken dönemde tanınması ve tedavisi konusunda önem taşımaktadır.

Tablo 2. Samsun İl Sağlık Kurum ve Kuruluşları (İl Sağlık Müdürlüğü 2016 İstatistikleri)

Sağlık Müdürlüğü		Halk Sağlığı Müdürlüğü				Kamu Hastaneleri Birliği					
Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu	İlçe Sağlık Müdürlüğü	Aile Sağlığı Merkezi	Aile Hekimliği Birimi	Toplum Sağlığı Merkezi	E2-E3 Entegre İlçe Hastanesi	E1 Entegre İlçe Hastanesi	Devlet Hastanesi	Dal Hastanesi	Eğitim ve Araştırma Hastanesi	TRSM	ADSM/ADSH
37	6	134	386	17	-	3	10	4	1	4	2/1
Üniversite						Özel					
Tıp Fakültesi Hastanesi			Diş Hekimliği Fakültesi			Hastane					
1			1			8					

Samsun'da 2016 yılı verilerine göre 418 uzman ve uzmanlık öğrencisi uzman hekim iş yükünü paylaşmaktadır. Uzmanların % 24'ü özel hastanede, %27'si üniversitede, %49'u sağlık bakanlığı bünyesinde hizmet vermektedir. Türkiye genelinde bir uzman hekime düşen nüfus sayısı Türkiye genelinde 2030 iken Samsun'da 1884'dür. Yine birinci basamakta hizmet veren pratisyen hekime Türkiye genelinde düşen hasta sayısı 2198 iken Samsun'da 2012'dir. 118'i özel muayenehanede (Tıp, Dal, Poliklinik ve Serbest Çalışan Diş Tabibi), 7'si özel hastanede 125 Diş Hekimi ve 13'ü özel muayenehanede, 2'si özel hastanede uzman diş hekimi olmak üzere toplam 140 Diş Hekimi özel sektörde çalışmaktadır. Ondokuzmayıs Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinde; 57 Akademik personel ve 44 Asistan görev yapmaktadır (İl Sağlık Müdürlüğü 2016 İstatistikleri). Toplam sağlık alanında hizmet veren insan gücünün 2002 yılına göre 2016 yılı sonunda % 161 arttığı görülmektedir. Bununla birlikte uzmanlık eğitimi alan asistan hekim sayısının her yıl azalma eğiliminde olduğu ve bu durumun hastaya sunulan hizmet ve sağlık alanındaki akademik gelişim açısından olumsuz sonuçlara neden olduğu gözlenmektedir. Uzmanlık eğitimi alan asistan sayısının bölümlerde artırılması sunulacak sağlık hizmetinin kalitesinin artırılması ve uzman eksiğinin azaltılması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca sağlık alanında sunulan hizmetin kalitesi ve hasta memnuniyeti açısından yardımcı sağlık personeli büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda hemşire, fizyoterapist, psikolog gibi sağlık çalışanlarının sayısının kurum ve kuruluşlarda artırılması ve ayrıca branşlaşmış hemşire desteğinin sağlanması sunulan sağlık hizmetinin kalitesinin artırılması açısından önem taşımaktadır. Samsun'da acil, birinci basamak, 2. ve 3. basamak müracat oranlarının Türkiye genelinin üzerinde olduğu görülmektedir (Resim 3). Bu durum toplum nüfusunun artması ile doğru orantılı olabileceği gibi gereksiz başvuruların da olabileceğini düşündürmektedir. Bu konuda koruyucu sağlık alanında ve farklı sağlık problemleri ile ilgili toplumu bilgilendirecek toplantı ve eğitimlerin sayısı artırılarak, gereksiz başvuruların azaltılması ve hangi durumda sağlık hizmetlerinden nasıl sağlanacağı ile ilgili farkındalığın artırılması sağlanabilir.

Resim 3. Bir kişinin bir yılda hastaneye başvurma sayısı (İl Sağlık Müdürlüğü 2016 İstatistikleri)

Samsun'da özellikle koruyucu diş sağlığı ve var olan poliklinik yoğunluğunun azaltılması açısından aile ve okul diş hekimliğinin oluşturulması, çocuk diş hastanesinin kurulması sağlık eylem planı içerisinde yer almaktadır. 10.000 başına düşen hekim ve hemşire sayıları incelendiğinde yıllar içerisinde artışlar görülmektedir. Ancak uzman hekim sayısının hala düşük olduğu görülmektedir. Özellikle, ilçeler arasında önemli farklılaşmalar bulunmaktadır (Tablo3).

Tablo3 : Nüfus Başına Düşen Hekim Sayıları

SAMSUN	10.000 kişi başına düşen hekim sayısı	10.000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	10.000 kişi başına düşen diş hekimi sayısı	10.000 kişi başına düşen aile hekimi sayısı	10.000 kişi başına düşen hemşire sayısı
2011	17,90	9,08	3,69	3,51	18,97
2012	18,63	9,79	3,78	3,85	20,55
2013	20,05	11,02	3,73	3,73	21,71
2014	20,34	11,39	3,50	3,82	23,28

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2015

Türkiye sağlıklı beslenme ve hareketli hayat programı, hareketli yaşam, yeterli ve dengeli beslenme, obezite, diabetes mellitus, aşırı tuz tüketiminin azaltılması konularında 2016 yılında 154.524 kişiye hizmet içi, okul eğitimi ve halk eğitimi verilmiş olup sağlık eylem planı çerçevesinde tüm bu konu başlıkları ile olan mücadelede eğitimlerin devam etmesi gerekliliği vurgulanmaktadır. İilde 2010-2015 yılları arasında en çok görülen hastalıklara bakıldığında solunum yolu hastalıklarının ve yumuşak doku hastalıklarının ilk sıralarda yer aldığı dikkat çekmektedir (Tablo 4). Bununla birlikte, göz hastalıkları ve kardiyolojik hastalıklar da sık görülmektedir. Solunum yolu hastalıklarının ilk sırada olması koruyucu sağlık hizmetlerinin önemini gösteren önemli parametrelerden biridir. Koruyucu sağlık hizmetlerinin artırılması sayesinde sık görülen solunum yolu enfeksiyonlarında azalma sağlanabilir.

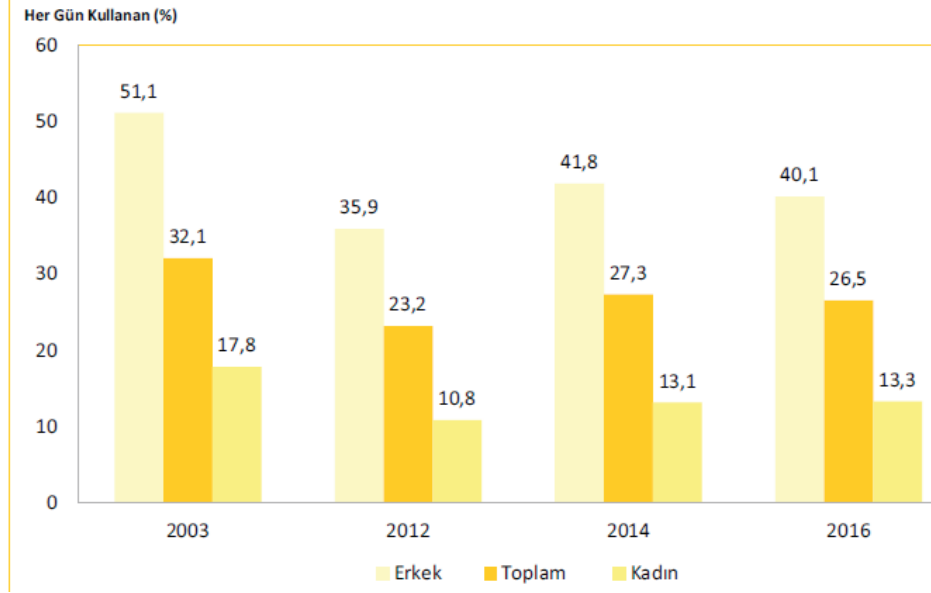
Tablo 4: İilde Sık Görülen 5 Hastalık

İilde Sık Görülen 5 Hastalık					
2011	Solunum Yolu Hastalıkları	Yumuşak Doku Hastalıkları	Göz Hastalıkları	Üriner Sistem Hastalıkları	Kardiyolojik Hastalıkları
2012	Solunum Yolu Hastalıkları	Yumuşak Doku Hastalıkları	Ürolojik Hastalıklar	Kardiyolojik Hastalıkları	Sindirim Hastalıkları
2013	Solunum Yolu Hastalıkları	Yumuşak Doku Hastalıkları	Göz Hastalıkları	Üriner Sistem Hastalıkları	Kardiyolojik Hastalıkları
2014	Solunum Yolu Hastalıkları	Göz Hastalıkları	Yumuşak Doku Hastalıkları	Kardiyolojik Hastalıkları	Sindirim Hastalıkları
2015	Solunum Yolu Hastalıkları	Yumuşak Doku Hastalıkları	Göz Hastalıkları	Ruh Hastalıkları	Kardiyolojik Hastalıkları

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2015

Fiziksel hastalıkların yanında ruhsal hastalıkların da çeşitliliği ve sıklığı bireylerin ve toplumun sağlıklarını ve hayatlarını önemli ölçüde etkilemektedir. 2015 yılında ilde sık görülen hastalıklara bakıldığında hafif depresif nöbet, bipolar duygulanım bozukluğu, organik olmayan psikoz, yaygın anksiyete bozukluğu, Alzheimer hastalığında bunama öne çıkmaktadır (Tablo 5). Ruhsal hastalıklara yönelik iyileştirici eylem planlarına ihtiyaç vardır. Madde ve tütün bağımlılığı ve elektromanyetik alan bağımlılığı her geçen yıl daha da artış göstermektedir (Resim 4). Bu kapsamda hem bilgilendirici hem de bağımlılık oranında azalma sağlayabilecek eğitici eylem planlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Resim 4. On beş yaş ve üzeri bireylerin her gün tütün ve tütün mamulü kullanan şişi cinsiyete göre dağılımı (Sağlık bakanlığı 2016 İstatistikleri)

Tablo 5: İlde Sık Görülen 5 Ruhsal Hastalık

İlde Sık Görülen Ruhsal Hastalıklar					
2011	Anksiyete Bozuklukları	Orta Depresif Nöbet	Organik olmayan enürezis	Organik olmayan psikotik bozukluklar	Diğer Bunama
2012	Anksiyete Bozuklukları	Yineleyen depresif bozukluklar	Organik olmayan psikotik bozukluklar	Tütün kullanımına bağlı bağımlılık sendromu	Organik olmayan enürezis
2013	Anksiyete Bozuklukları	Tütün kullanımına bağlı bağımlılık sendromu	Organik olmayan psikotik bozukluklar	Organik olmayan enürezis	Şizofreni
2014	Karışık anksiyete ve depresif bozukluk	Organik olmayan psikotik bozukluklar	Tütün kullanımına bağlı bağımlılık sendromu	Şizofreni	Panik bozukluk
2015	Hafif depresif nöbet	Bipolar duygulanım bozukluğu	Organik olmayan psikoz	Yaygın anksiyete bozukluğu	Alzheimer hastalığında bunama

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2015

Medikal Sanayi Sektörü (MESAS) Türkiye’de çok genç bir endüstri kolu olmasına rağmen dünyadaki gelişime paralel olarak hızla büyümektedir. Bu eğilimin ileride hem hacimsel hem de katma değer olarak artacağı beklenmektedir. Toplumsal refahın artması, yaşam kalitesi standartlarının yükselmesi, köyden kente nüfus göçünün devam etmesi ve insanların ortalama yaşam sürelerinin uzaması sektörün büyümesinin temel etkenleri arasında yer almaktadır. Öte yandan MESAS aynı zamanda sağlık sektörünün en önemli faktör koşullarından birisini teşkil ettiğinden katma değeri yüksek ürünlerin üretimini temin etmektedir. Türkiye’de medikal sanayi ürünleri pazarı Sağlık Bakanlığı tarafından düzenlenmektedir. Ayrıca bu amaçla Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu illerdeki bölge yapılanmalarıyla beraber faaliyet göstermektedir. Samsun genelinde faaliyet gösteren medikal sanayiye yönelik üretim yapan firmaların analizi daha önce yapılmış ve başta üretim yapıları olmak üzere, firmaların istihdam yapısı, finansman, teknoloji, Ar-Ge/ inovasyon, pazarlama ve kümelenme yapılarının analizi yapılmıştır. Samsun sarf malzemelerinden ileri teknoloji gerektiren ekipmanlara kadar geniş bir yelpazede ürün üretmektedir. Özellikle cerrahi el aletlerinde Ar-Ge’ye dönüşebilecek bilgi ve birikimine sahip olup üreticilerin birçoğu MEDİKÜM Derneği çatısı altında toplanmıştır. Faaliyet alanlarına bakıldığında cerrahi el aletleri alanında genel, göz, beyin, kalp ve damar, ortopedi, kulak burun boğaz, endoskopi, kemik aletleri ve çok az olmakla birlikte dişçilik aletlerinin hem üretiminin hem de bakım ve onarımın yapıldığı görülmektedir. Dijital tanı ve tedavi sistemlerinin geliştirilmesi, minimal tanı ve tedavi yöntemlerinin ağırlık kazanması, sarf malzemelerinde tek kullanımlık uygulamalara geçiş, nüfusun yaşlanmasının getirdiği yeni hastalık ve hasta bakımı profilleri, tıp teknolojisinin yeni ve hızlı değişen bir teknoloji anlayışını zorunlu kılmaktadır. İnsan ömrünün öngörülerin ötesinde uzaması yaşanan nüfusa özgü hastalık, organ-sistem yıpranmasını ve kimi kronik hastalıklarda uzaktan izlem zorunluluğunu getirmiştir. Akıllı yapay uzuvlar ve duyu organlarının geliştirilmesi ve üretilmesi ve uzaktan hasta takip cihaz ve sistemlerinin üretilmesi ve kullanılması önem kazanmaktadır. Samsun’un 2023 sağlık eylem planı içerisinde Medikümün tüm bu konularda daha fazla katkı sağlamasına yönelik önerilere yer verilmiştir. Medikal sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli elemanların yetiştirilmesi, sektörün ihtiyaç duyduğu türde eleman yetiştirecek lisansüstü programların üniversite bünyesinde açılması yoluyla branşlaşmaya yönelik çekirdek yeteneklere uygun eğitim verilmesi potansiyel rekabet gücünü artıracaktır. Üniversite ve diğer kurumlarla işbirliği çerçevesinde projelerin geliştirilmesi ve yerli ürün algısının artırılması gerekmektedir. Dünya medikal sanayi sektörü müşteri memnuniyeti ve ürün kalitesi üzerine kurgulanmıştır. Bu sektörde küresel pazarda var olabilmek için firmaların sürekli Ar-Ge faaliyetlerinde bulunmalarından geçmektedir. Bu nedenle Ar-Ge çalışmaları özendirici politikalar ile desteklenmeli; üniversite bünyesinde yer alan teknopark ile medikal sanayi sektörü işbirliği artırılmalıdır.

EYLEM PLANLARI

SAMSUN İL SAĞLIK EYLEM PLANI (2018 - 2023)							
Eylem No	Eylem Adı	İlgili Dönüşüm Programı Eylem Planı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama	Performans Göstergesi
	Birey ve topluma erişilebilir, uygun, yenilikçi, etkili ve etkin sağlık hizmetleri sunmak						
1	Geriatri Sağlık Hizmetlerinin Artırılması	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	2018-2023	OMÜ Tıp Fakültesi Geriatri Anabilim Dalının desteklenmesi ile ilgili alanda uzman yetiştirilmesi ve bu birimde geratrik yaş grubuna yönelik multidisipliner poliklinik ve yataklı tedavi hizmetinin verilmesi amaçlanmaktadır. Bu sayede sağlıklı yaşlılık konusunda destek sağlanabilir.	Geriatrik poliklinik ve yataklı tedavi ihtiyacının azalması.
2	Palyatif Bakım Merkezi Kurulması	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	İl Sağlık Müdürlüğü -Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	2018-2023	Palyatif bakım gereken ve uzun süreli yatarak tedavi görmesi gereken hastalara yataklı tedavi hizmeti sunmak amaçlanmaktadır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi bünyesinde palyatif tedavi merkezi kurulması ve ayrıca var olan il ve ilçe palyatif merkezlerinin desteklenmesi.	Palyatif tedavi gereken hastaların yatarak tedavi ihtiyacının karşılanması
3	Hiperbarik oksijen Tedavi Ünitesi Kurulması	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Hiperbarik oksijen tedavisi gereken hastalara gerekli sağlık hizmetinin sunulması sağlanacaktır. Üniversite tıp fakültesinde sualtı hekimliği bölümü bu konuda uzman yetiştirmek amacı ile kurulabilir.	Hiperbarik oksijen tedavi ihtiyacının karşılanması. Başka illere bu tedavi nedeniyle gitme ihtiyacının azalması

4	Yara Bakım Merkezi	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Bu merkezde poliklinik ve yataklı yanık tedavi hizmetinin sunulması amaçlanmaktadır.	Yara bakımında tedavi ihtiyacının karşılanması ve başka illere gitme gereksiniminin azaltılması
5	Evde Sağlık Hizmetinin Desteklenmesi	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-Özel hastaneler -Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	2018-2023	Evde sağlık hizmeti konusunda özel hastanelerden ve Tıp Fakültesi hastanesinden destek alınabilir.	Evde tedavi gereken hastalara sağlık hizmeti ihtiyacının en aza indirilmesi
6	Onkolojik Hastalıklar Araştırma Merkezi	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	-Onkolojik hastalıkların erken dönemde tanısının konulup tedavisinin planlanabilirdiği ve ilgili kurumlar arasında koordinasyon sağlayabilecek yapılanması olan bir onkoloji merkezi sayesinde onkolojik hastalıkların önlenmesi ve tedavisinde başarı artırılabilir.	-Eğitim Araştırma Hastanesi ve Tıp Fakültesi Hastanesi Onkoloji kliniklerinin yoğunluğunun azaltılması -Kanser erken tanı ve tedavi şansının artırılması
7	Sağlıklı birey ve toplumu korumak ve sağlıklı hayat tarzını teşvik etmek	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü -19 Mayıs Üniversitesi -İl Millî Eğitim Müdürlüğü -İl Müftülüğü	2018-2023	Sağlıklı aile eğitimlerinin il sağlık müdürlüğü ve aile sosyal politikalar bünyesinde yaygınlaştırılması hem birebir aile ziyaretleri ile hem de kamu ve yerel yönetimlerin ilgili birimlerinde görev alan personele yönelik sağlıklı aile eğitici eğitimi verilmesi.	Çocuk istismarı, aile içi şiddet, pediyatrik psikiyatrik problemler, kadına şiddet ve bağımlılık oranlarında azalma

8	AMATEM ve ÇAMATEM'in desteklenmesi	İl sağlık eylem planı	-I Sağlık Müdürlüğü	-19 Mayıs Üniversitesi -Denetimli Serbestlik Müdürlüğü -Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü -Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	2018-2023	Erişkin ve çocuk madde bağımlılığı tedavi merkezleri kurulmalı ve kurumlar arası işbirliği ile hastanede yapılan tedavi sürecinden sonrasında da takip sisteminde bu ilişki devam ettirilmeli. Kurumlar arası işbirliği ile spor, sanatsal faaliyetler gibi alanlarda hobilere yönelik etkinlikler ve bu etkinliklere ulaşılabilirlik artırılmalıdır.	Samsun ili bağımlılık oranlarında azalma Bağımlılıkla mücadelede tedavi edilebilen kişi oranında artış
9	Sağlık çalışanına şiddet Biriminin desteklenmesi	İl sağlık eylem planı	-I Sağlık Müdürlüğü	-Tabipler birliği, eczacılar odası, hemşire derneği ve dış hekimleri birliği	2018-2023	Şiddete maruz kalan sağlık çalışmasının başvurabileceği ve avukat desteği gibi konularda desteklenebileceği bir birim oluşturulabilir.	Sağlık çalışanına şiddet olamaması
10	Temiz hava konusunda proje desteklerinin artması	İl sağlık eylem planı	-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	-I Sağlık Müdürlüğü -Büyükşehir Belediyesi -Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2018-2023	Hava kirliliği ile mücadele artırılmalı. Bu konuda denetimler ve kurumlar arası işbirliği artırılabilir. Kurumlar arası geliştirilen projelere maddi destek sağlanabilir.	Türkiye ve Dünya'da daha üst sıralarda temiz hava olan il olabilmek

11	Okul, Aile ve işyeri Diş hekimi	İl sağlık eylem planı	-İl Sağlık Müdürlüğü	-Sosyal Güvenlik Kurumu -Diş Hekimleri Birliği	2018-2023	Koruyucu diş sağlığının artırılması ve primer diş tedavi sürecinde destek sağlanabilir.	Koruyucu diş sağlığı alanında farkındalığın artırılması Erken dönemde diş problemlerinin tanısının konularak tedavi edilebilmesi
12	Doğurganlığın desteklenmesi	İl sağlık eylem planı	-İl Sağlık müdürlüğü	-Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü	2018-2023	Doğum masraflarının en aza indirilmesi ve doğum gerçekleşen ailelerin ödüllendirilmesi. Belirli sayıda çalışan bulunan işyerlerinde kreş desteği verilmesi.	Anne doğurganlık oranlarında artış
13	Sağlıklı beslenme alışkanlıklarını geliştirmek, fiziksel aktivite düzeyini artırmak ve obeziteyi azaltmaya yönelik projelerin desteklenmesi	İl sağlık eylem planı	-İl Sağlık Müdürlüğü	- Büyükşehir Belediyesi - Ondokuz Mayıs Üniversitesi - Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü - Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü	2018-2023	Bu konuda medyayı daha etkin kullanmak. Konu ile ilgili sosyal projeler geliştirmek ve geliştirilmiş sosyal projeleri desteklemek. Konu ile ilgili farkındalık çalışmalarını yapmak. Konu ile ilgili kurumlar arası işbirliği gerektiren projelerin desteklenmesi	Zararlı beslenme alışkanlıklarında ve obezitede azalma

14	Tütün ile mücadeleyle sürdürmeye yönelik, tütün maruziyeti ve bağımlılık yapıcı madde kullanımını azaltıcı projelerin desteklenmesi	İl sağlık eylem planı	-İl Sağlık - Müdürlüğü	-Büyükşehir Belediyesi -Ondokuz Mayıs Üniversitesi -Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü -Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü -Denetimli Serbestlik Müdürlüğü	2018-2023	Bu konuda medyayı daha etkin kullanmak. Konu ile ilgili sosyal projeler geliştirmek ve geliştirilmiş sosyal projeleri desteklemek. Konu ile ilgili farkındalık çalışmalarını yapmak. Konu ile ilgili kurumlar arası işbirliği gerektiren projelerin desteklenmesi	Tütün kullanımı ve bağımlılık oranlarında azalma
15	Sağlık alanında sunulan kurumlar arası ve çok disiplinli etkinlik sayısının artırılması	Gençlik merkezlerinde multidisipliner çalışmaların artırılması	İl sağlık eylem planı	-Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	2018-2023	Bu merkezlerde obezite, madde bağımlılığı, sigara bırakma, meslek hastalıkları konularında bilgilendirme toplantıları artırılabilir. Bu merkezde sosyal paylaşımda bulunulacak ve hobilerin geliştirilmesine imkan tanıyacak hizmetler tüm kurumların işbirliği ile artırılabilir.	Obesite, tütün ve madde kullanımı,akran zorbalığı ve intihar oranlarında azalma

16	Okul Rehberlik Öğretmenlerinin eğitimi	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	Serbestlik Müdürlüğü -İl Millî Eğitim müdürlüğü -İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Okul rehberlik öğretmenlerinin eğitimi sayesinde okullarda öğrencilere yönelik şiddet, bağımlılık, intihar, stresle baş etme ve diğer sağlıklı yaşam alanlarında verilen hizmet desteklenebilir.	Akran zorbalığı, bağımlılık, intihar, çocuk psikiyatrik hastalık oranlarında azalma
17	Eğiticilerin eğitimi	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık müdürlüğü -İl Millî Eğitim Müdürlüğü -Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü -Denetimli Serbestlik Müdürlüğü -Cezaevi müdürlüğü	2018-2023	Üniversitedeki tüm akademik birimlerin ihtiyaç anında ve yıl belirli periyodlarla eğitimcilerle bir araya gelmesi ve bağımlılık, obesite, stres, şiddet, aşı reddi gibi konularda programlar hazırlanması bu konularla mücadelede başarıyı artıracaktır. Ortak düzenlenecek değişik başlıklarda seminer, çalıştay, eğitim programları sayesinde kurumlar arası diyalog güçlenecek ve hedef kitleye verilen hizmet daha iyi hale gelecektir.	Bağımlılık, obesite, stres, şiddet, aşı reddi, intihar oranlarında azalma
18	Sağlık turizmi kapsamında tanıtım yapmak ve cazibe oluşturmak	İl sağlık eylem planı	-İl Sağlık Müdürlüğü	-Valilik -Büyükşehir Belediyesi -İl Kültür ve Turizm müdürlüğü -19 Mayıs Üniversitesi	2018-2023	Fizyoterapi, nörorehabilitasyon, dahili ve cerrahi branşlarda özellikle de metabolik cerrahi konusunda bilimsel ve farkındalık artırılarak sağlık turizminde ön plana çıkabilir. Havza termal rehabilitasyon imkanları artırılıp destek verildiği takdirde rehabilitasyon anlamında tüm Türkiye'ye hizmet verecek bir duruma gelebilir. Sağlık turizmi faaliyetleri ile kanıtla dayalı tamamlayıcı tıp uygulamalarının entegrasyonunu sağlanabilir. Medikum bünyesinde üretilen yerli ürünlerin bu kapsamda tanıtımı desteklenebilir. Komşu ülkelerde bu çerçevede Samsun'da farklı konu	Sağlık turizmi kapsamında farklı sağlık alanında Samsun ilinin farkındalığının artması

								başlıkları ile bir araya gelerek seminer, sempozyum ve çalışmalar düzenlenebilir. Bu ülkelerle kurumlar arası işbirliği sağlanabilir. Uluslararası havacılık şirketleri ile sağlık turizmini tanıtmak için işbirliği yapılabilir	
19	Tetkik ve tedavi izlem Kartı	İl sağlık eylem planı	-İl Sağlık Müdürlüğü	-Özel Hastaneler -Mediküm -Tüm sağlık kurumları -Sosyal Güvenlik Kurumu	2018-2023	Kışın aynı tetkiki kısa sürelerde birden fazla yapılmasının önüne geçilebilir. Birden fazla yapılması durumunda gerekece belirtilebilir. Böyle bir kimlik sayesinde kişiye ne zaman hangi tetkik yapılmış görülebileceği gibi aynı tetkik istendiğinde uyarılabilir. Bu sayede sağlık harcamalarında ve gereksiz tetkik isteminde azalma sağlanabilir. Yine bu kimlik sayesinde ilaç kullanımını takip edilebilir ve akılcı ilaç kullanımına katkı sağlanabilir.	Gereksiz tetkik istemi ve sağlık harcamalarında azalma		
20	İl Sağlık Dergisi	İl sağlık eylem planı	-İl Sağlık Müdürlüğü	-19 Mayıs Üniversitesi -Valilik -Tabipler birliği -Diş hekimleri birliği -Eczacılar	2018-2023	Yılda belirli periyodlarla çıkarılacak sağlık dergisi ile sağlık alanında dünyada, Türkiye'de ve Samsun'daki gelişmeler hakkında bilgi verilir. Bu sayede tip alanındaki medikal gelişme ve sosyal eklenimler hakkında bilinçlilik artırılmış olur.	İlimizde sağlık alanında yapılan etkinlik ve sağlık alanındaki güncel gelişmeler konusunda farkındalığın artırılması		
	Samsun'un sunulan sağlık hizmetleri alanında ulusal ve uluslararası konumunun güçlendirilmesi								

21	Bütün engel gruplarından beirlenecek sporcuların çalışmalarına alınarak paralimpik oyunlarında ilimizi ve ülkemizi temsilinin sağlanması	İl Sağlık Eylem Planı	-Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	-İl Millî Eğitim Müdürlüğü -19 Mayıs Üniversitesi	2018-2023	-ENGEL YOK Projesinin desteklenmesi -Engel gruplarında kurumlar arası işbirliği ile sporcu gelişimine katkı sağlanabilir	Paralimpik oyunlarında ilimizin başarı oranında artma
22	Sağlıklı yaşam merkezi	İl Sağlık Eylem Planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -Büyükşehir ve İlçe belediyeler -Valilik -Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü -İl Millî Eğitim Müdürlüğü -Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü	2018-2023	Bu merkezde obesite, madde bağımlılığı, sigara bırakma, meslek hastalıkları poliklinik hizmeti verilebilir. Ayrıca psikolog, sosyal hizmetler uzmanları desteği ile psikolojik sorunlar değerlendirilebilir. Bu merkezde sosyal paylaşımda bulunulacak ve hobilerin geliştirilmesine imkân tanıyacak hizmetler sunulabilir.	Obesite, tütün ve madde kullanımı,akran zorbalığı ve intihar oranlarında azalma
23	Engelli ve kronik hastalığı olan bireylere yönelik Hasta Kampı	İl Sağlık Eylem Planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-Valilik -Büyükşehir ve İlçe Belediyeler -İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Mavi İşiklar engelli rehabilitasyon merkezi MS, kas hastalıkları, beyin damar hastalıkları, Parkinson ve travma gibi engelliyle seyredebilen hastalara yönelik yapılandırılmış programlarla desteklenebilir ve bu sayede engelli hastaların yaşam kalitesinde düzleme sağlanabilir. 3-7 günlük fizyoterapi, yoga, pilates, müzik terapi, refleksoloji gibi değişik aktivitelerle desteklenecek bu programlara hasta ve hasta yakınları katılabilir. Hastaların hastalıklarını daha iyi anlayabilmesi ve hastalıklarıyla daha barışık olabilmesi sağlanabileceği gibi var olan özürlerine	Sağlık turizmi kapsamında farklı sağlık alanında Samsun ilinin farkındalığının artması Kronik hastalıklarda hastaların yaşam kalitesinin artırılması

						yönelik neler yapabilecekleri yönünde farkındalık da artırılabilir. Bu programlara sadece Samsun ve çevre iller değil tüm Türkiye'den ve komşu ülkelerden hasta katılımı sağlanabilir. Ayrıca bu kamplarda akademik çalışmalar yapılabilir.	
24	Çocuk Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	İl Sağlık Eylem Planı	-İl Sağlık Müdürlüğü	- Diş hekimleri birliği -19 Mayıs Üniversitesi	2018-2023	Çocukluk yaş grubunda diş sorunları oldukça fazla görülmektedir. Hem koruyucu hem de tedavi açısından çocuk diş hastanesi önem taşımaktadır. Mevcut durumda yaşanan yoğunluk azaltılabilecek ve çocuklar ayrı birimlerde bu hizmetlerden yararlanabilecektir. Ayrıca Hamileler de bu birimden yararlanabilir.	Koruyucu diş sağlığı hizmetlerinde farkındalık artış Diş kliniklerinde yoğunlukta azalma
25	Su sporlarının geliştirilmesi	İl Sağlık Eylem Planı	-Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	-Büyükşehir ve İlçe Belediyeler -19 Mayıs Üniversitesi -İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Karadeniz kıyısında olan ve Yeşilirmak ve Kızılırmak gibi iki nehir olan ilimizde sağlıklı yaşam, obesite, stresle baş etme, bağımlılıkla mücadele gibi konularda su spor faaliyetleri artırılarak yararlanılabilir. İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde devam eden 'Geleceğe kulaç at' projesinin desteklenmesi	Obesite, stresle baş etme, bağımlılıkla mücadele konularında destek sağlanması
26	Engelli spor merkezi	İl Sağlık Eylem Planı	-Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	-Büyükşehir ve İlçe Belediyeler -İl Sağlık Müdürlüğü -19 Mayıs Üniversitesi	2018-2023	Engelli bireylerin spor yapabileceği ve kendini geliştirebileceği spor salonları sayesinde engelli bireylerin kendine güveni ve hastalıkları ile mücadelelerinde başarılı olmaları sağlanabilir. Bu merkezlerde engellilikle ilgili akademik çalışmalar yapılabilir.	Paralimpik oyunlarında ilimizin başarı oranında artma

27	Sporcu sağlık merkezi	İl sağlık eylem planı	-İl Sağlık Müdürlüğü	-Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü -19 Mayıs Üniversitesi -Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	2018-2023	Sporcuların sağlık sorunlarını rahat aktarabildiği ve çözüm alabildiği içerisinde psikolog, diyetisyen, fizyoterapist gibi danışmanlık hizmeti alabilecekleri bir merkez olması tüm sporcuların gelişimine ve sportif başarısına katkı sağlayacaktır. Yine bu merkezlerde akademik çalışmalar yapılabilir.	Sportif aktivitelerde başarılarında artma Sporcu sağlık problemlerinde azalma
28	Öğrenci çocuk psikiyatrisi polikliniği	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -İl Millî Eğitim Müdürlüğü	2018-2023	Okulda psikolojik problem tespit edilen öğrencilerin daha hızlı ve efektif bir şekilde yararlanabileceği çocuk psikiyatrisi poliklinikleri sayesinde öğrencilere yönelik problemler erkenden tespit edilip kurumlar arası işbirliği ile ortadan kaldırılabilir.	Çocuk psikiyatrisine ulaşılabilirlikte iyileşme olması Çocuk psikiyatrik sorunlarında azalma olması
29	Yerli Ürün algısının artırılmasına yönelik projelerin desteklenmesi	İl sağlık eylem planı	-Mediküm	-İl Sağlık Müdürlüğü -19 Mayıs Üniversitesi -Valilik -Teknopark	2018-2023	Samsun şehrinde yer alan mediküm oluşumu ve bu oluşumda yer alan yerli ürün üretiminin artırılıp kurumlar arası işbirliği sağlanmalıdır. Bu işbirliği sayesinde yerli üretim desteklenebilir ve rekabet gücü artırılabilir.	Yerli ürün algısında ve yerli ürün üretiminde il bünyesinde artma olması
30	Hekim Evi	İl sağlık eylem planı	İl Sağlık Müdürlüğü	-19 Mayıs Üniversitesi -Türk Tabipler Birliği	2018-2023	Tüm sağlık personelinin sosyal paylaşımlarda bulunabileceği bir tesis sayesinde hastane ve çalışma ortamı dışında sağlık çalışanlarının sosyal etkinliklerde bir araya gelmesi sağlanabilir.	Sağlık çalışanları arasında sosyal paylaşımların artması

33	ilaç ve tıbbi cihaz test laboratuvarının (Biyoeşdeğerlilik, biyoyuyum) kurulması	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -Eczacılar Odası -Mediküm	2018-2023	Ondokuz Mayıs Üniversitesi bünyesinde kurulacak bu laboratuvarıda tüm Türkiye ve bölge ülkelerden biyoeşdeğerlilik ve biyoyuyum çalışma başvuruları değerlendirilecektir.	ilaç ve tıbbi cihaz testleri konusunda üretimde artma sağlanması Türkiye'de ilaç ve cihaz gelişimine katkı sağlanması
34	Toksikoloji Laboratuvarı	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -Eczacılar Odası -İl Emniyet Müdürlüğü	2018-2023	İnsan vücudundaki toksik madde varlığı ve düzeyini tespit eden, 24 saat hizmet veren bir sonuç ve araştırma laboratuvarı kurulması.	İnsan vücudundaki toksik maddede varlığı ve düzeyini tespit eden, 24 saat hizmet veren bir sonuç ve araştırma laboratuvarı varlığı
35	Nörolojik Hastalıklar Araştırma Laboratuvarı	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Otoimmün ve nörodegeneratif Multipl Skleroz, Alzheimer hastalığı, Parkinson hastalığı gibi hastalıkların kan ve beyin omurilik sıvısı örneklerinde tanıya yönelik testlerin yapılmasına ihtiyaç vardır. Bu laboratuvar sayesinde tüm Türkiye'ye bu hastalıkların tanı sürecinde hizmet sağlanacaktır. Bu anlamda Üniversite bünyesinde kurulmuş olan Nöroimmünoloji, Genetik gibi laboratuvarlar desteklenebilir.	Nörolojik hastalıkların tanısı ve etiyojisine yönelik araştırmaların yapılması. Nörolojik hastalıkların tanı ve prognozu hakkında fikir veren laboratuvar testlerinin yapılması sonuç verilebilmesi
36	Sağlık teknolojisinin kapasitesini, kalitesini ve dağılımını geliştirecek projelere destek sağlamak	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -Mediküm	2018-2023	Sağlık kuruluşları başta olmak üzere AR-GE faaliyetlerinin yapılması, bölgenin ihtiyaçlarına cevap verecek laboratuvar alt yapısının kurulmasının sağlanması. Oluşturulacak bir bilimsel jüri il, belirli periyodlarda olacak sağlık alanındaki proje başvurularını değerlendirmek ve bu değerlendirme sonucunda başarılı olarak değerlendirilen projelere maddi destek sağlamak	İl AR-GE faaliyetlerinde artma olması

37	Bilimsel araştırma proje desteklerinin artırılması	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -Teknopark -TTO	2018-2023	TUSEB, TÜBİTAK, Kalkınma Bakanlığı, Bilim ve Sanayi Bakanlığı ve Avrupa Birliği gibi kurumlardan maddi destek alabilecek sağlık alanında projeler artırılmalı. Teknopark ve TTO aracılığı ile araştırma projeleri desteklenebilir ve araştırmacılara destek olunabilir.	İl AR-GE faaliyetlerinde ve akademik çalışmalarında artma olması
38	Ulusal ve Uluslararası Sağlık alanındaki projelere olan desteğin artırılması	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl sağlık müdürlüğü -Teknopark	2018-2023	Araştırmacının ulusal ve uluslararası çalışmalara ulaşması ve çalışmada destek olunması sağlanabilir.	İl AR-GE faaliyetlerinde artma Sağlık turizminde ulusal ve uluslararası farkındalığın artışı
39	AR-GE faaliyetleri kapsamında patent odaklı çalışmalara olan desteğin artırılması	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-Teknopark -Mediküm -İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Kurumlara arası işbirliği ile multidisipliner çalışmalar ve AR-GE faaliyetleri ve patent odaklı çalışmalar artırılabilir.	Alınan patent sayısında artma olması
40	Biyomedikal ve Tıp Mühendisliği Lisansüstü programı	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-Ticaret ve Sanayi Odası -Mediküm -İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde kurulacak lisansüstü program sayesinde Üniversite sanayi işbirliği alanında akademik anlamda ilişki sağlamasına katkıda bulunabilir. Biyomedikal alanında araştırma faaliyetlerin sayı ve kalitesinde artma sağlanabilir.	Üniversite sanayi işbirliğinde artma Biyomedikal alanında sunulan hizmetin sayı ve kalitesinde artma
41	Kök hücre araştırma merkezinin desteklenmesi	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık müdürlüğü -Özel hastaneler	2018-2023	Ondokuz Mayıs Üniversitesi bünyesinde kurulmuş ve halen çalışmalarına devam etmekte olan kök hücre merkezi diğer hastaneler tarafından desteklenebilir. Bu alanda kurumlar arası ve branşlar arası işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır.	Kök hücre çalışmalarında artma

42	Karadeniz İleri Teknoloji ve Araştırma Merkezinin (KITAM) desteklenmesi	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -Özel hastaneler -Mediküm	2018-2023	Ondokuz Mayıs Üniversitesinde kurulmuş ve çalışmalarına devam eden bu merkezde ileri teknolojik aletler ile hizmet verilmektedir. Diğer kurumların bu merkez ile işbirliğinin artırılması.	İleri laboratuvar hizmetleri konusunda İl bünyesindeki taleplerin karşılanması Bu alanda yapılan akademik çalışmaların artması
43	Psikoloji uygulama ve araştırma merkezinin desteklenmesi	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık müdürlüğü -Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü -Denetimli Serbestlik Müdürlüğü -İl Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü -İl Millî eğitim müdürlüğü	2018-2023	Ondokuz Mayıs Üniversitesi bünyesinde yer alan bu merkezle diğer kurumlar arası işbirliği artırılarak bağımlılık, psikolojik problemler, sosyal yaşamla ilgili alanlarda ihtiyaçlara yönelik projeler, eğitimler düzenlenebilir.	Bağımlılık, psikolojik problemler, sosyal yaşam, çocuk ve kadın istismarı, intihar gibi konularda eğitim ve tedavi desteği sağlanması Bağımlılık, psikolojik problemler, sosyal yaşam, çocuk ve kadın istismarı, intihar gibi konularda farkındalığın artırılması
44	Fiziksel ve bilişsel rehabilitasyon merkezi (Nöro rehabilitasyon merkezi)	İl sağlık eylem planı	-19 Mayıs Üniversitesi	- İl Sağlık Müdürlüğü -Özel Rehabilitasyon Merkezleri	2018-2023	Havzada üniversite bünyesinde kurulacak rehabilitasyon hastanesinde hem fiziksel, hem de bilişsel fonksiyonlara yönelik rehabilitasyon uygulanarak bu yönde tedavi ihtiyacı olan hastalara destek sağlanabilir.	Fiziksel ve bilişsel rehabilitasyona ihtiyacı olan hastalara hizmet sağlanması Sağlık turizmi anlamında ilin farkındalığının artması Nöro rehabilitasyon alanında akademik çalışmaların artması

45	Geleneksel ve Tamamlayıcı Tedavi Araştırma Merkezi	İl Sağlık Eylem Planı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Sağlık bakanlığı tarafından onay verilen akupunktur, refleksoloji, fitoterapi, ozon tedavisi, hacamat gibi konularda araştırma yapılan ve multidisipliner çalışma örneği sergilenecek araştırma merkezi sayesinde tüm tamamlayıcı tedavilerin hangi hastalığın hangi aşamasında nasıl etki edeceği ile ilgili araştırmalar yapılabilir. Böyle bir araştırma merkezinin vereceği sonuçlar sayesinde bilgi kirliliğinde azalma elde edilebilir.	Geleneksel ve tamamlayıcı tıp alanında araştırma yapmak ve farkındalıkta artma sağlamak
----	--	-----------------------	------------------------	----------------------	-----------	---	---

Kaynakça

Sağlık Bakanlığı 2013-2017 stratejik planı

Sağlık Bakanlığı 2016 Sağlık İstatistikleri Yıllığı

Samsun İl Sağlık Müdürlüğü 2016 Sağlık İstatistikleri

Medikal Sanayi ve İnovasyon Kümesi Derneği (Medikum) 2011 Fizibilite Çalışması

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı 2015 Samsun İli Sosyal Analizi Raporu

Samsun Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı

Samsun Sempozyumu Kitabı (13-16 Ekim 2011)

Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) Eylem Planı (2014-2018)

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı TR83 Bölgesi Uygun Yatırım Alanları Araştırması-Samsun (2014)

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
MIDDLE BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

A Samsun Organize Sanayi Bölgesi Yaşardoğu Cad.
No: 62 Tekkeköy/SAMSUN
T 0 362 431 24 00
F 0 362 431 24 09
W www.oka.org.tr
E info@oka.org.tr
Twitter /okaorgtr
F /OrtaKaradenizKalkinmaAjansi

AMASYA YATIRIM DESTEK OFİSİ

Dere Mah. İğneci Baba Sk. No:30 Amasya
T. 0 (358) 212 69 66 F. 0 (358) 212 69 65

ÇORUM YATIRIM DESTEK OFİSİ

A. Karekeçili Mah. Gazi Cad. No:1 Çorum Valiliği A Blok Kat:3 ÇORUM
T. 0 (364) 225 74 70 F. 0 (364) 225 74 71

SAMSUN YATIRIM DESTEK OFİSİ

Samsun Organize Sanayi Bölgesi Yaşardoğu Cad.
No: 62 Tekkeköy/SAMSUN
T. 0 (362) 431 24 00 F. 0 (362) 431 24 09

TOKAT YATIRIM DESTEK OFİSİ

Kabe-i Mescit Mahallesi Bekir Paşa Sokak No: 11 MERKEZ / TOKAT
T. 0 (356) 228 93 60 F. 0 (356) 228 97 60